

મંગળ : કિતને દૂર, કિતને પાસ

અમારા પ્રતિનિધિ તરફથી મુંબઈ, તા. ૨૯ : મંગળનો ગ્રહ પૃથ્વીની નજીક આવે ત્યારે કેટલો નજીક હોય અને દૂર જાય ત્યારે તેનું અંતર કેટલું હોય એ જાણો છો? પ્રસિદ્ધ ખગોળશાસ્ત્રી ડા. કૃ. સોમણ જણાવે છે કે બુધવાર, ૨૭મી ઓગસ્ટની રાત્રે મંગળનો ગ્રહ પૃથ્વીથી માત્ર ૫.૫૭ કરોડ કિલોમીટર દૂર હતો. આ અંતર સૌથી ઓછું છે અને ગત ૬૦,૦૦૦ વર્ષમાં આ પહેલી ઘટના છે. આગામી ૨૨૮૭ વર્ષ સુધી પૃથ્વી - મંગળ વચ્ચેનું અંતર આટલું ઓછું થવાની શક્યતા નથી. પૃથ્વીથી દૂર જતાં જતાં મંગળનું અંતર વધીને ૩૭ કરોડ ૬૦ લાખ કિલોમીટર જેટલું થાય છે.

આમ ક્યાં સાડા પાંચ કરોડ કિલોમીટરનું અંતર અને ક્યાં સાડા સાડત્રીસ કરોડ કિલોમીટરનું અંતર? અને તેથી જ આજની પેઢી નસીબદાર છે કે આવો સુંદર યોગ તેમણે જોવા મળ્યો છે.

મંગળનો ગ્રહ માનવી માટે આમેય રહસ્યનો વિષય રહ્યો છે. કુંડળીમાં મંગળ હોય તેવાં યુવક - યુવતીનાં લગ્ન થવામાં વાર લાગે છે. આ ગ્રહ રાખોડી રંગનો છે અને પૃથ્વી પરથી સાદા ટેલિસ્કોપથી પણ જોઈ શકાય છે. અત્યારે તો નરી આંખથી જોઈ શકાય છે પણ પાંચ ઈંચનું રિફ્લેક્ટર હોય તેવા ટેલિસ્કોપથી મંગળનો ગ્રહ સ્પષ્ટ દેખાય છે, એમ ટેલિસ્કોપ નિર્માતા નિલેશ

બોરીવલી (પશ્ચિમ)માં ચૌગુલે હાઈસ્કૂલ અગામીમાં મંગળદર્શન માટે ટેલિસ્કોપની વ્યવસ્થા ઈન્ડિયન પ્લેનેટરી સોસાયટીએ કરી હતી. મંગળ ગ્રહના દર્શન માટે સેંકડો લોકો ઉમટી પડયા હતા

વાયડા જણાવે છે.

અત્યારે મંગળ પૃથ્વીની નજીક હોવાથી તેને જોવા માટે લોકો પડાપડી કરી રહ્યા છે અને આગામી ચાર-પાંચ દિવસ સુધી હજી મંગળ સુસ્પષ્ટ દેખાશે, પછી તેનું અને પૃથ્વી વચ્ચેનું અંતર વધશે, પરિણામે ગોળાકાર ચાંદલા જેવો દેખાતો મંગળ ગ્રહ પછી નાનકડી બિંદી જેવો માલૂમ પડશે, એમ વાયડા ઉમેરે છે.

હવે પછી ૨૦૦૫માં ૩૦મી ઓક્ટોબરે પૃથ્વી - મંગળ વચ્ચેનું અંતર ૬.૬૦ કરોડ કિલોમીટર જેટલું થશે અને છેક ૨૦૧૮ની ૩૧મી જુલાઈએ ફરી પૃથ્વી - મંગળ વચ્ચેનું અંતર ઘટીને ૫.૭૫

કરોડ કિલોમીટર થશે.

મંગળ પર જીવસૃષ્ટિ નથી, કારણકે તેના પર કાર્બન ડાયોક્સાઈડનું પ્રમાણ ૮૫ ટકાથી વધુ છે. ઓક્સીજનની માત્રા અડધા ટકાથી પણ ઓછી છે. દિવસનું તાપમાન ૨૯ અંશ સેલ્સીયસ હોય છે. જ્યારે રાત્રે ગરમી વધી ૮૪ અંશ સે. થાય છે. મંગળનો એક દિવસ ૨૪ કલાક ૪૭ મિનિટનો છે અને સૂર્યની ફરતે એક ભ્રમણ પૂરું કરતાં તેને ૬૪૮ દિવસ લાગે છે. આમ પૃથ્વીના બે વરસ બરાબર મંગળનું એક વરસ થાય છે.

ચંદ્રની સપાટી પરના ખાડા જોવા માટે લોકો નાનકડા દૂરબીનનો ઉપયોગ કરે છે.

કારણકે ચંદ્ર પૃથ્વીથી નજીક છે. વળી તે ખૂબ જ પ્રકાશિત છે. સૂર્યનાં કિરણો તે પરાવર્તિત કરે છે. તેથી આપણને સુસ્પષ્ટ દેખાય છે. જ્યારે મંગળ ખૂબ જ દૂર છે, વળી ખરાબ વાતાવરણના કારણે તે સ્પષ્ટ નજરે પડતો નથી. મંગળ પરથી પરાવર્તિત થતો પ્રકાશ પૃથ્વી પર પહોંચતાં વાર લાગે છે તેથી વધુ ઈંચ ધરાવતાં રિફ્લેક્ટરો વાપરવાં પડે છે, એમ નિલેશ વાયડાએ જણાવ્યું હતું.

મંગળને જોવા માટે નહેરુ સાયન્સ સેન્ટર અને નહેરુ પ્લેનેટોરિયમમાં વ્યવસ્થા કરાઈ છે તેથી આ ગ્રહને જોવાનો અવસર ચૂકશો નહીં, કારણકે આગળ મોકો મળે ના મળે!